

Motion till riksdagen  
2024/25:3317

av **Kajsa Fredholm m.fl. (V)**

med anledning av skr. 2024/25:84  
**Riksrevisionens rapport om Industriklivet**

---

## 1 Innehållsförteckning

|                                                      |   |
|------------------------------------------------------|---|
| 1 Innehållsförteckning .....                         | 1 |
| 2 Förslag till riksdagsbeslut .....                  | 2 |
| 3 Bakgrund .....                                     | 2 |
| 4 Riksrevisionen riktar kritik mot regeringen .....  | 2 |
| 5 Regeringen avfärdar Riksrevisionens kritik .....   | 4 |
| 6 Regeringens klimatpolitik alltmer undermålig ..... | 4 |

## 2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av vilken målgrupp och vilka typer av åtgärder och projekt Industriklivet ska omfatta för att bli effektivare samt hur myndighetsansvaret bäst utformas för att svara mot detta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att samordna de statliga klimatomställningsstöden för investeringar för att säkerställa att likvärdiga investeringsprojekt prövas på ett enhetligt sätt oavsett vilket stöd ansökan avser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att samordna klimatpolitiken med andra politikområden så att risken för att Industriklivets avsedda effekter uteblir inte blir onödigt stor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att återkomma till riksdagen med alternativa åtgärder för att nå Sveriges klimatmål även om de höga förväntningarna på Industriklivet inte skulle infrias och tillkännager detta för regeringen.

## 3 Bakgrund

Riksrevisionen har i rapporten Industriklivet – planering, genomförande och uppföljning (RiR 2024:17) granskat det statliga stödet Industriklivet. Sveriges industrier står för en tredjedel av alla utsläpp av växthusgaser inom landet. Industriklivet infördes i samband med budgetpropositionen för 2018 och det främsta syftet med Industriklivet var klimatpolitiskt och att då främja processindustrins klimatomställning genom att stödja tekniksprång som minskar utsläppen av växthusgaser. Industriklivet har sedan breddats för att även stödja åtgärder för negativa utsläpp samt strategiskt viktiga insatser där tillämpningen av ny teknik eller andra innovativa lösningar inom industrin kan leda till minskade utsläpp i övriga samhället. Energimyndigheten ansvarar på uppdrag av regeringen för ansökningar om stöd och utvärdering av Industriklivet. Inom Industriklivet kan stöd ges till forskningsprojekt, förstudier och pilot- och demonstrationsprojekt samt kommersialisering genom investeringar. År 2024 uppgick anslaget till Industriklivet till ca 1,5 miljarder kronor.

## 4 Riksrevisionen riktar kritik mot regeringen

Riksrevisionens granskning visar att regeringen inte har utformat Industriklivet så att stödet har förutsättningar att så effektivt som möjligt bidra till industrins klimatomställning eller Sveriges klimatmål. Det finns även flera brister i Energimyndighetens hantering för att pröva och besluta om stöd samt för att följa upp och utvärdera projekt, vilket ytterligare ökar risken att Industriklivet inte uppnår det som är avsett.

Myndighetens granskning visar brister i styrningen av Industriklivet hos både nuvarande och föregående regering. När Industriklivet breddades 2019 och 2021 analyserades inte konsekvenserna i förväg, vilket innebär att det fortsatt är oklart vilka

aktörer och verksamheter som omfattas av den senaste breddningen. Trots att Industriklivet på ett flertal sätt skiljer sig från Energimyndighetens arbete med forskning och innovation inom energiområdet, och trots att det sedan breddningarna omfattar flera områden där kompetens även kan finnas hos flera andra myndigheter, har nuvarande regering fortsatt att ge Energimyndigheten ensamt ansvar för Industriklivet. Riksrevisionen konstaterar att det till stor del fortfarande är oklart hur målgruppen ser ut för Industriklivet efter den senaste breddningen och att detta har påverkat Energimyndighetens förutsättningar att effektivt arbeta med Industriklivet.

Den senaste breddningen av Industriklivet har inneburit ett större överlapp med Klimatklivet, som är ett stöd till klimatinvesteringar som Naturvårdsverket ansvarar för. Det har resulterat i att vissa aktörer kan ansöka om stöd till investeringar som minskar växthusgasutsläpp från både Industriklivet och Klimatklivet, för samma typ av projekt. För både Industriklivet och Klimatklivet är det centralt att investeringarna ska leda till minskade växthusgasutsläpp. Klimatklivets förordning ställer dock högre krav på beräkningar av utsläppsminskningar. Inom Industriklivet räcker det med att de sökande kan visa potential till minskade växthusgasutsläpp även när projekt kommit så långt som till investeringar i fullskaliga anläggningar. Inom Industriklivet krävs inte heller beräkning av investeringens klimatnytta, dvs. projektens utsläppsminskning per investerad krona. Riksrevisionen anser att det bör ställas högre krav på beräkningar av utsläppsminskningar för investeringsprojekt inom Industriklivet jämfört med projekt i tidiga utvecklingsfaser. Man anser även att staten bör ställa samma krav på beräkningar av utsläppsminskningar och klimatnytta för likvärdiga investeringar i anläggningar oavsett om aktörer söker stöd från Industriklivet eller Klimatklivet.

Riksrevisionen konstaterar vidare att flera projekt som finansieras inom Industriklivet är beroende av insatser inom andra politikområden för att kunna genomföras. Exempelvis handlar det om projekt som inte kan finansieras om det inte finns tillräckligt med el. För vissa projekt är det oklart var elen ska komma ifrån och det är inte heller säkert att tillstånd kan ges för alla projekt. Hinder inom andra politikområden innebär risk att effektiviteten i Industriklivets satsningar påverkas negativt. Riksrevisionen gör därmed bedömningen att det finns risk att staten finansierar betydande satsningar genom Industriklivet trots att flera av dem saknar förutsättningar att kunna genomföras. Man konstaterar att regeringen, bl.a. i sin klimathandlingsplan för mandatperioden, lyft fram Industriklivet som en viktig del i klimatomställningen och att man har höga förväntningar på att stödet ska bidra till Sveriges klimatmål. Riksrevisionen konstaterar att för att detta ska realiseras är det angeläget att regeringen i stor utsträckning samordnar styrningen av klimatpolitiken med andra politikområden och samtidigt har en plan för hur klimatmålen ska nås även om de högt ställda förväntningarna på Industriklivet inte nås.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till regeringen:

- Överväg om den nuvarande utformningen av Industriklivet är effektiv eller bör justeras. I detta ingår att se över vilken målgrupp och vilka typer av åtgärder och projekt som Industriklivet ska omfatta samt hur myndighetsansvaret bäst utformas för att svara mot detta.
- Samordna de statliga stöden till klimatomställningen, och specifikt till klimatinvesteringar, genom att
  - se till att eventuella överlapp mellan t.ex. Industriklivet och Klimatklivet noggrant bedöms och motiveras

- säkerställa att likvärdiga investeringsprojekt provas på ett enhetligt sätt oavsett vilket stöd ansökan avser.
- Samordna styrningen av klimatomställningen genom att
  - samordna klimatpolitiken med andra politikområden så att risken för att Industriklivets avsedda effekter uteblir inte blir onödigt stor
  - se till att det finns alternativa åtgärder för att nå Sveriges klimatmål även om de höga förväntningarna på Industriklivet inte skulle infrias.

## 5 Regeringen avfärdar Riksrevisionens kritik

Regeringen konstaterar i skrivelsen att för att Sverige ska nå sitt långsiktiga klimatmål så krävs det att industrin ställer om till koldioxidneutrala tillverkningsprocesser. Industrin behöver därtill bidra till negativa utsläpp samt medverka till att koldioxidneutrala produkter kan tas fram för andra sektorer i samhället. För att åstadkomma detta är Industriklivet en av de viktigaste åtgärderna enligt regeringen.

Regeringen gör dock i väsentliga delar en annan bedömning än Riksrevisionen. Man instämmer bara delvis i Riksrevisionens analys att Industriklivet kan bidra än mer effektivt till industrins omställning. Man delar inte heller Riksrevisionens bedömning att målgruppen för industridirektivet är otydlig. Inte heller delar man Riksrevisionens bedömning att staten bör ställa samma krav på beräkningar av utsläppsminskningar och klimatnytta för likvärdiga investeringar i anläggningar oavsett om aktörer söker stöd från Industriklivet eller Klimatklivet. Regeringen ser inte heller att det i dag finns ett entydigt behov av ytterligare styrning när det gäller samverkan med andra myndigheter.

I ett avseende har regeringen vidtagit en åtgärd med anledning av Riksrevisionens rapport och rekommendationer. Det gäller Riksrevisionens rekommendation att se över överlappningen mellan Industriklivet och Klimatklivet. Regeringen beslutade i januari 2025 om ett uppdrag till myndigheterna att se över förordningarna och föreslå förändringar. I övrigt ser regeringen inga skäl att vidta åtgärder i nuläget med anledning av Riksrevisionens rekommendationer.

## 6 Regeringens klimatpolitik alltmer undermålig

Regeringens i det närmaste obefintliga klimatpolitik visar sig än mer undermålig i skrivelsen. Trots att regeringen anser att Industriklivet är en av de viktigaste åtgärderna för industrins klimatomställning föranleder Riksrevisionens kritik ytterst lite handling från regeringen. Vänsterpartiet anser detta vara anmärkningsvärt om regeringen åtminstone har en ambition att den ytterst begränsade klimatpolitik man bedriver åtminstone ska vara så effektiv som möjligt. I sin klimathandlingsplan (skr. 2023/24:59) gör regeringen själv bedömningen att det ”finns ett fortsatt behov av att se över och eventuellt utveckla styrmedlet för att säkerställa att Industriklivet fortsatt att vara ett effektivt verktyg för att åstadkomma utsläppsminskningar från industrisektorn och främja en industrisektor som är konkurrenskraftig och växande i en fossilfri ekonomi. I budgetpropositionen för 2024 föreslår regeringen en förstärkning av Industriklivet”. Då regeringens klimathandlingsplan helt saknar konkreta förslag på hur regeringen ska

uppnå klimatmålen anser Vänsterpartiet att regeringen åtminstone borde ta till vara de välgrundade rekommendationer som Riksrevisionen framför till regeringen för att säkerställa att befintliga klimatstyrmedel är så effektiva som möjligt. Riksrevisionens rapport visar att det finns stora brister i den politiska styrningen och samordningen, vilket riskerar att ytterligare öka glappet för att Sverige ska uppnå sina klimatmål. Inte minst riskerar bristande tillgång på el för industrin i projektansökningar att ytterligare försämrats på grund av detta. Vänsterpartiet föreslår av dessa skäl nedanstående.

Regeringen bör genomföra en översyn över vilken målgrupp och vilka typer av åtgärder och projekt som Industriklivet ska omfatta för att bli effektivare samt hur myndighetsansvaret bäst utformas för att svara mot detta. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ges i uppdrag att samordna de statliga klimatomställningsstöden för investeringar för att säkerställa att likvärdiga investeringsprojekt prövas på ett enhetligt sätt oavsett vilket stöd ansökan avser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ges i uppdrag att samordna klimatpolitiken med andra politikområden så att risken för att Industriklivets avsedda effekter uteblir inte blir onödigt stor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ges i uppdrag att återkomma till riksdagen med alternativa åtgärder för att nå Sveriges klimatmål även om de höga förväntningarna på Industriklivet inte skulle infrias. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet konstaterar med anledning av Riksrevisionens rapport därutöver att jämställdhet och mångfald normalt inte är bedömningskriterier som använts för Industriklivets utlysningar. Energimyndigheten har dock i instruktioner till externa experter som ska bedöma alla ansökningar 2023, redogjort för hur dessa aspekter ska bedömas. Vänsterpartiet förutsätter att regeringen i sina instruktioner till myndigheten tydliggör hur bedömning av jämställdhet och mångfald vid ansökningar kan säkerställas.

*Kajsa Fredholm (V)*

*Andrea Andersson Tay (V)*

*Lotta Johnsson Fornarve (V)*

*Malin Östh (V)*

*Hanna Gunnarsson (V)*

*Håkan Svenneling (V)*